اهمیت رعایت اصول و موازین شرعی و اخلاقی در مراقبت های درمانی

تهیه شده در واحد آموزش بیمارستان رضوی

شهریور ۱۴۰۰

مروری بر ارزش‌های بنیادین آستان قدس رضوی

۱. پایبندی به آموزه‌های والای رضوی
۲. اخلاق و معنویت
۳. عدالت
۴. عقلانیت، دانش‌محوری و بهره‌وری
۵. ولایت‌مداری و روحیه انقلابی
۶. عزت و اقتدار اسلام و تشیع
۷. مردم‌داری و خدمتگزاری جهادی

حمایت از حقوق بیمار و خانواده او در حین دوره مراقبت

مراقبت، با ملاحظه و رعایت احترام نسبت به ارزش ها و باورزهای شخصی بیمار صورت می گیرد.

هر سازمان فرایندی جهت پاسخ به درخواست بیمار و خانواده او برای خدمات شخصی یا درخواست های مشابه در ارتباط با اعتقادات معنوی و مذهبی ان ها، دارد:

هر بیمار مجموعه ای از ارزش ها و اعتقادات خودش را وارد فرایند مراقبت می کند.

برخی از این ارزش ها و اعتقادات، در بین تمامی بیماران مشترک است و غالباً ماهیت فرهنگی و مذهبی دارد.

برخی ارزش ها و اعتقادات دیگر، تنها به بیمار تعلق دارند.

حمایت از حقوق بیمار و خانواده او در حین دوره مراقبت

اعتقاد قوی به ارزش ها و باورها می تواند فرایند مراقبت و چگونگی پاسخ بیمار به مراقبت را شکل و فرم دهد.

بنابراین، هریک از تامین کنندگان مراقبت، درصدد درک این مطلب است که مراقبت و خدماتی که ارائه می دهند، در متن ارزش ها و باورهای بیمار باشد.

بخشی از منشور حقوق بیمار

یکایک افراد جامعه متعهد به حفظ و احترام به کرامت انسان ها می باشند.این امر در شرایط بیماری از اهمیت ویژه ای برخوردار است. بر اساس قانون اساسی توجه به کرامت والای انسانی از اصول پایه نظام جمهوری اسلامی بوده ، دولت موظف است خدمات بهداشتی - درمانی را برای یکایک افراد کشور تأمین کند. بر این اساس ارائه خدمات سلامت باید عادلانه و مبتنی بر احترام به حقوق و رعایت کرامت انسانی بیماران صورت پذیرد.

این منشور با توجه به ارزشهای والای انسانی و مبتنی بر فرهنگ اسلامی و ایرانی و بر پایه برابری کرامت ذاتی تمامی گیرندگان خدمات سلامت و با هدف حفظ ، ارتقا و تحکیم رابطه انسانی میان ارائه کنندگان و گیرندگان خدمات سلامت تنظیم شده است.

بخشی از منشور حقوق بیمار

۱- دریافت مطلوب خدمات سلامت حق بیمار است.

- ارائه خدمات سلامت باید:

۱-۱) شایسته شان و منزلت انسان و با احترام به ارزش‌ها، اعتقادات فرهنگی و مذهبی باشد .

۱-۲) بر پایه‌ی صداقت، انصاف،ادب و همراه با مهربانی باشد .

۱-۳) فارغ از هرگونه تبعیض از جمله قومی، فرهنگی، مذهبی، نوع بیماری و جنسیتی باشد.

۱-۴) بر اساس دانش روز باشد.

۱-۵) مبتنی بر برتری منافع بیمار باشد.

۱-۶) در مورد توزیع منابع سلامت؛ مبتنی بر عدالت و اولویت های درمانی بیماران باشد.

بخشی از منشور حقوق بیمار

۱-۷) مبتنی بر هماهنگی ارکان مراقبت اعم از پیشگیری، تشخیص، درمان و توانبخشی باشد.

۱-۸) به همراه تامین کلیه امکانات رفاهی پایه و ضروری و به دور از تحمیل درد و رنج و محدودیت‌های غیرضروری باشد.

۱-۹) توجه ویژه‌ای به حقوق گروه‌های آسیب‌پذیر جامعه از جمله کودکان،زنان باردار، سالمندان، بیماران روانی، زندانیان، معلولان ذهنی و جسمی و افراد بدون سرپرست داشته باشد.

۱-۱۰) در سریع‌ترین زمان ممکن و با احترام به وقت بیمار باشد.

۱-۱۱) با در نظر گرفتن متغیرهایی چون زبان، سن و جنس گیرندگان خدمت باشد.

بخشی از منشور حقوق بیمار

۱-۱۲) در مراقبت‌های ضروری و فوری (اورژانس)، بدون توجه به تأمین هزینه‌ی آن صورت گیرد. در موارد غیرفوری(الکتیو) بر اساس ضوابط تعریف شده باشد.

۱-۱۳) در مراقبت‌های ضروری و فوری (اورژانس)، در صورتی که ارائه خدمات مناسب ممکن نباشد، لازم است پس از ارائه‌ی خدمات ضروری و توضیحات لازم، زمینه انتقال بیمار به واحد مجهز فراهم گردد.

۱-۱٤) در مراحل پایانی حیات که وضعیت بیماری غیر قابل برگشت و مرگ بیمار قریب الوقوع می باشد با هدف حفظ آسایش وی ارائه گردد. منظور از آسایش کاهش درد و رنج بیمار، توجه به نیازهای روانی، اجتماعی، معنوی و عاطفی وی و خانواده‌اش در زمان احتضار می‌باشد. بیماردر حال احتضار حق دارد در آخرین لحظات زندگی خویش با فردی که می‌خواهد همراه گردد.

قانون طرح انطباق

بی شک حا کمیت احکام و ارزشهای اسلامی در موسسات درمانی، موجبات خشنودی حضرت سبحان و جلب رضایت بیشتر مردم و نیز رعایت حقوق شهروندی آنان را فراهم می آورد.

لذا در همین راستا شایسته است؛ اجرای قانون انطباق امور اداری و فنی مؤسسات پزشکی با موازین شرع به شماره ۲۵۵۷ /ق مورخه ۲٤/۷/۱۳۷۷ و آیین نامه اجرایی مصوب هیأت وزیران به شماره ۲۸٦۳٤/ت ۲۳۸۸۸ مورخ ۲۰/٦/۱۳۸۰ مورد توجه و تأ کید و اجرا قرار گیرد.

اساس طرح انطباق

- ✓ در طرح انطباق دو رویکرد وجود دارد:

۱- رعایت موازین شرعی مخصوصا اخلاق حرفه ای

۲- صیانت از حقوق شهروندی

قانون انطباق در سال ۱۳۷۸ در مجلس شورای اسلامی تصویب شده که مبنای آن این است که همه خدمات بهداشتی، درمانی و آموزشی در حوزه پزشکی باید منطبق با شرع مقدس باشد.

ضوابط اجرایی قانون انطباق

- ✓ مسئول شیفت باید جهت تقسیم کار در تمامی بخش ها، براساس ضوابط مراقبت موردی (کیس متد) از پرسنل هم جنس در همه رده های کارکنان با بیمار استفاده کند.
- ✓ جهت جابه جایی بیماران داخل و خارج از بخش ها ، پرسنل هم جنس با بیمار ، ضمن رعایت پوشش کامل بیمار ، انجام وظیفه می نمایند .

ضوابط اجرایی قانون انطباق

- ✓ مسئول شیفت باید بر اجرای طرح انطباق به خصوص در مورد بیماران بیهوش ، اتاق های عمل ، ریکاوری بخش زنان و زایمان و بخش های ویژه نظارت داشته باشد.
- ✓ در بخش های SICUو CCU قسمت ویژه بیماران خانم با اختصاص پرسنل خانم در نظر گرفته شود.
- ✓ در معاینات مربوط به زنان و زایمان که در موراد ضرورت توسط غیر همجنس انجام می شود ، حضور یکی از محارم بیمار یا یک نفر از کارکنان فنی زن الزامی است
- ✓ در سایر معاینات غیر از زنان و زایمان در صورت درخواست بیمار یا پزشک،حضور یکی از محارم بیمار بلامانع است .

ضوابط اجرایی قانون انطباق

- ✓ در مورد فوریت های پزشکی و ارائه خدمات اورژانسی حفظ حیات و سلامتی بیمار در اولویت است .
- ✓ تمامی کارکنان مکلف به رعایت پوشش کامل اسلامی و کار مربوطه هستند .
- ✓ رفتار تمامی کارکنان موسسات پزشکی با یکدیگر ، بیماران و مراجعان باید براساس اخلاق حسنه ، احترام به کرامت انسانی ، رعایت موازین اسلامی و عرفی جامعه اسلامی و اصل رضایتمندی بیمار باشد .

ضوابط اجرایی قانون انطباق

- ✓ در تمامی بخش ها ، قسمت های مختلف خانم ها و آقایان شامل رختکن ها ، غذا خوری ، اتاق های بستری بیماران جدا از یکدیگر می باشد . (در صورت فقدان امکانات کافی برای اجرای این ماده باید به هر نحو ممکن حریم ها رعایت شود .)
- ✓ پوشش بیماران باید در طول مدت بستری ضمن تأمین امنیت روانی بیمار با حفظ حریم او و رعایت کامل موازین شرعی و اخلاق پزشکی متناسب با خدمات تخصصی باشد .

راهنمای پوشش کارکنان بیمارستان رضوی

همکاران می توانند ، در صورت داشتن هر گونه سوال در زمینه احکام شرعی با شماره ۳۲۰۲۰ سامانه پاسخگویی آستان قدس رضوی به سوالات شرعی تماس حاصل فرمایید.

منابع مورد استفاده

1- https://policy.razavi.ir

2- https://fa.wikisource.org

۳- دستورالعمل معاینه بیماران غیرهمجنس بیمارستان رضوی

٤- مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی

با تشکر از توجه شما